

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี
ข้อมูล ณ วันที่ ๑๙ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายรัตนพงศ์ นิมवाद

๒. เลขประจำตัวประชาชน

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่ ๑๔๔ หมู่ที่ ๓ ตำบลหนองหญ้าปล้อง อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัด เพชรบุรี

โทรศัพท์ ๐๘๕-๘๐๘๖๕๑๕ Facebook ช. เอ้ เพชรบุรี Line ๐๘๕-๘๐๘๖๕๑๕

ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๒๙

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์

สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

คณะ/สาขาวิชา สาขาวิชาเกษตรศาสตร์

๖. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ รับเหมาปรับพื้นที่

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๓๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๗

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก สับปะรด/ไม้ผล

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงเรียนรู้ภายในศูนย์เรียนรู้ฯ ใช้เป็นแปลงสาธิตให้กับเกษตรกรที่เขามาศึกษาได้โดยเกษตรกรต้นแบบที่ทำการผลิตสินค้าเกษตร ได้นำความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรด้านการผลิตและปรับปรุงพันธุ์พืชมาใช้ในการคัดเลือกและปรับปรุงสายพันธุ์ไม้ผล การทดลองผลิตพืชแบบผสมผสาน จนได้รูปแบบที่เหมาะสม โดยเลือกชนิดพืชที่ปลูกจำนวน ๔-๕ ชนิดต่อหนึ่งแปลงปลูกได้แก่ มะม่วงหรือมะนาว ร่วมกับกล้วยหอม/กล้วยไข่ มะละกอ ฝรั่ง หรือข้าวโพด

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๓ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

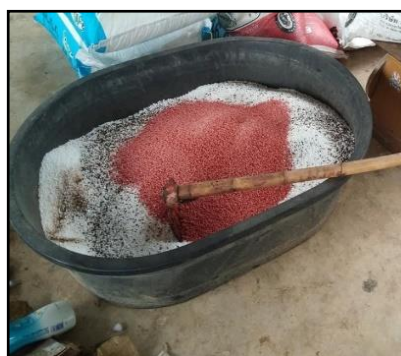
ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ การผลิตไม้ผลคุณภาพ

การพัฒนาพันธุ์ การขยายพันธุ์พืช การปรับปรุงบำรุงดิน การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยว และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร

ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินและใช้ปุ๋ยหมักทำเอง โดยมีการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ คือ ๑. การตรวจวิเคราะห์ดิน ๒. การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน นอกจากนี้ยังมีการใช้สารชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต ทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด เพื่อลดการใช้ปุ๋ยสารเคมี มีการปรับปรุงบำรุงดิน เช่น การลดการใช้ปุ๋ยเคมีและเปลี่ยนมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด

ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ การจัดการศัตรูพืชด้วยสารชีวภัณฑ์

การควบคุมศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานแบบครอบคลุมพื้นที่ คือ การบริหารจัดการศัตรูพืช โดยเน้นการดำเนินการก่อนการระบาดหรือป้องกันก่อนเกิดการระบาดของศัตรูพืช โดยการจัดการศัตรูพืชด้วยสารชีวภัณฑ์ ได้แก่ ไตรโคเดอร์มา และบิวเวอร์เรีย

๔.หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑) การลดต้นทุนการผลิต

- การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- การจัดการศัตรูพืชด้วยสารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี
- การผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

๒) การเพิ่มผลผลิต

- การคัดเลือกและปรับปรุงสายพันธุ์ไม้ผล
- การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

๓) การพัฒนาคุณภาพผลผลิต

- การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน GAP

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑) เกษตรทฤษฎีใหม่และเกษตรผสมผสาน ประกอบด้วยหลักการเกษตรแบบทฤษฎีใหม่และเกษตรผสมผสาน

๒) การจัดทำบัญชีครัวเรือน ประกอบด้วยการสอนการจดบันทึก การวิเคราะห์บัญชีต้นทุนการผลิต และบัญชีครัวเรือน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑) การเลี้ยงสัตว์ปีก ประกอบด้วยการเลี้ยงเป็ดไข่แบบลดต้นทุน การผลิตอาหารสัตว์จากหญ้าเนเปีย

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนำจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. คือ หลักสูตรการเพิ่มผลผลิต

- การคัดเลือกและปรับปรุงสายพันธุ์ไม้ผล
- การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยว และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

เกี่ยว

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรเป็นสิ่งสำคัญเพื่อความมั่นคงทางอาหารของประเทศ และเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร โดยมีหลายวิธีที่สามารถทำได้ ทั้งการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ การคัดเลือกและปรับปรุงสายพันธุ์ไม้ผล การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต

เนื้อหาของหลักสูตรการเพิ่มผลผลิต

- การคัดเลือกและปรับปรุงสายพันธุ์ไม้ผล ใช้วิธีการคัดเลือกพันธุ์พืชที่มีคุณสมบัติที่ดี เพื่อการพัฒนาพันธุ์พืชที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกร

- การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เป็นขั้นตอนที่จะลดการสูญเสียผลผลิตทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ได้ส่วนหนึ่งโดยเฉพาะในพืชไร่ที่ปลูกเป็น ปริมาณมาก และส่วนใหญ่เป็นพืชเศรษฐกิจ ซึ่งการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เช่น อายุเก็บเกี่ยว การลดความชื้น ผลผลิต การเก็บรักษาผลผลิต ที่ต่างกันในแต่ละพืชจะมีผลทำให้สูญเสียผลผลิต

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

- Learning by Doing คือการรูปแบบของการเรียนรู้ที่เกษตรกรสามารถพัฒนาทักษะ ต่าง ๆ ได้จากการลงมือปฏิบัติจริง

หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. : หลักสูตรการเพิ่มผลผลิต

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับ จังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วม จัดทำแผนอย่างละเอียด)

- ติดตามปัญหาภาคการเกษตรในระดับอำเภอ เพื่อนำเสนอแนวทางป้องกันและเตรียมการแก้ไขปัญหา และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาภาคการเกษตร

- วิเคราะห์ จัดทำแนวทาง และสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบาย/โครงการสำคัญ

- ร่วมกันบูรณาการบริหารจัดการแผน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างเป็นระบบ ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

มีการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอหนองหญ้าปล้อง ดำเนินการโดยเกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการ ศพก. และสำนักงานเกษตรอำเภอหนองหญ้าปล้อง และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกันวิเคราะห์ศักยภาพ ศพก. จัดทำแผนและแนวทางการพัฒนา ศพก. แผนปฏิบัติการนี้มีเป้าหมายเพื่อให้ ศพก. และเครือข่ายมีบทบาทสำคัญในการเป็นแหล่งเรียนรู้และองค์ความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการ

๑. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนของการขับเคลื่อน ศพก. และการบูรณาการกับโครงการแปลงใหญ่

๒. วิเคราะห์สถานการณ์ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของ ศพก. ในพื้นที่ รวมถึงปัญหาและอุปสรรค

๓. กำหนดกิจกรรมและโครงการ การวางแผนกิจกรรมและโครงการที่จะดำเนินการในแต่ละระดับ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๔. กำหนดผู้รับผิดชอบ และระยะเวลาดำเนินงานของแต่ละกิจกรรมโครงการ

๕. จัดทำแผนการติดตามและประเมินผล กำหนดวิธีการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถปรับปรุงแผนปฏิบัติการได้อย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร้งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

แรกเริ่มนั้นนายรัตนพงศ์ นิมवाद เกษตรกรต้นแบบ เกิดอยู่ในครอบครัวที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ตั้งแต่วัยเด็ก จะช่วยพ่อแม่ทำอาชีพเกษตรกรรมมาโดยตลอด และมีใจรักในด้านเกษตร จบการศึกษามาด้านนี้โดยตรง โดยมีการปลูกทั้งพืชล้มลุก และพืชยืนต้น แต่เดิมจะทำการเกษตรเชิงเดี่ยวเช่นเดียวกับเกษตรกรรายอื่น ๆ และมีการใช้สารเคมีในการทำเกษตรมาเป็นเวลานาน ตลอดเวลาที่ผ่านมา พบว่าประสบปัญหาอุปสรรคมากมาย อาทิเช่น ผลไม้ ราคาตกต่ำ ปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้น สภาพดินเสื่อมโทรม ขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินแข็ง ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ นายรัตนพงศ์ นิมवाद จึงได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำเกษตรแบบผสมผสาน ได้มีการทดลองผลิตพืชแบบผสมผสาน จนได้รูปแบบที่เหมาะสม โดยเลือกชนิดพืชที่ปลูกจำนวน ๔-๕ ชนิดต่อหนึ่งแปลงปลูกได้แก่ มะม่วงหรือมะนาว ร่วมกับกล้วยหอม/กล้วยไข่ มะละกอ ฝรั่ง พริก หรือข้าวโพด ซึ่งทำให้มีผลผลิตจำหน่ายหรือสร้างรายได้ตั้งแต่สองเดือนแรกเป็นต้นไปก่อนไม้ผลหลัก ได้แก่ มะนาวหรือมะม่วง จะให้ผลผลิต และสร้างรายได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ ได้นำไปปฏิบัติและมีรายได้ตลอดปี และยังมีการหาความรู้ใหม่ๆอยู่เสมอ จากสื่อต่าง ๆ เช่น การอบรม และศึกษาจากหน่วยงานภาครัฐ (สำนักงานเกษตรอำเภอ, สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ, ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ธ.ก.ส.) สื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น เพื่อนำหลักวิชาการหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการทำกิจกรรมการเกษตรของตนเอง

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ในช่วงที่ทำการเกษตรประสบปัญหาอุปสรรคมากมาย อาทิเช่น ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลต่อผลผลิต คุณภาพพืชผล และความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ การลดลงของแรงงานภาคเกษตร

ปัญหาราคาสินค้าเกษตรที่ไม่แน่นอน และความจำเป็นในการเพิ่มประสิทธิภาพ และลดต้นทุนการผลิต จึงได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำการเกษตรแบบผสมผสาน ได้มีการทดลองผลิตพืชแบบผสมผสาน จนได้รูปแบบที่เหมาะสมโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาปรับใช้ในแปลงของตนเอง อาทิเช่น การลดต้นทุนการผลิต โดยใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การจัดการศัตรูพืชด้วยสารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี การผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร การเพิ่มผลผลิตโดยการคัดเลือกและปรับปรุงสายพันธุ์ไม้ผล การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และการพัฒนาคุณภาพผลผลิต การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน GAP

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ และนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การลดต้นทุนการผลิต

- การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- การจัดการศัตรูพืชด้วยสารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี
- การผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

การเพิ่มผลผลิต

- การคัดเลือกและปรับปรุงสายพันธุ์ไม้ผล
- การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวการพัฒนาคุณภาพผลผลิต

พัฒนาคุณภาพผลผลิต

- การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน GAP

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

- วิเคราะห์พื้นที่ : ศึกษาลักษณะภูมิประเทศ สภาพดิน สภาพอากาศ และชนิดของพืชที่เหมาะสมในพื้นที่
- เลือกเทคโนโลยีและนวัตกรรม : พิจารณาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และชนิดของพืชที่ปลูก เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การจัดการศัตรูพืชด้วยสารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี การผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ
- วางแผนการลงทุน : ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของแต่ละเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อวางแผนการลงทุนอย่างรอบคอบ
- การเข้าร่วมอบรม : อบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

- การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การใช้ปุ๋ยเท่าที่จำเป็น(พอดี) ตามความต้องการของพืช เนื่องจากดินมีปัญหาต้องมีการจัดการที่ถูกต้องเหมาะสม อาจได้จากเก็บตัวอย่างดินนำไปตรวจวิเคราะห์ดินอย่างง่ายด้วยชุดเพื่อให้ทราบถึง ปริมาณธาตุอาหารที่มีอยู่ในดิน สภาพความเป็นกรด-เป็นด่าง แล้วนำมาเปรียบเทียบกับปริมาณ

ความต้องการธาตุอาหารของพืชที่ปลูก จากนั้นคำนวณปริมาณธาตุอาหารหลักตามคำแนะนำ ซึ่งอาจจะเลือกปุ๋ยสูตรที่มีสัดส่วนใกล้เคียงกับคำแนะนำการใช้ปุ๋ยมากที่สุด

- การจัดการศัตรูพืชด้วยสารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี โดยใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา ในสับปะรดช่วยป้องกันและควบคุมโรคที่เกิดจากเชื้อรา ส่งเสริมการเจริญเติบโตของพืช และช่วยปรับปรุงคุณภาพดินโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสับปะรด การใช้ไตรโคเดอร์มา สามารถช่วยลดความเสี่ยงจากโรคที่เกิดกับผลผลิต และช่วยให้สับปะรดมีคุณภาพดีขึ้น โดยสามารถควบคุมโรครากเน่าและโคนเน่าในสับปะรดได้ และเชื้อราบิวเวอเรีย เชื้อราทำลายแมลงสามารถทำลายแมลงได้หลายชนิด เช่น ควบคุมแมลงศัตรูพืชได้หลายชนิดทั้งระยะตัวอ่อน และตัวเต็มวัยได้แก่ เพลี้ยจักจั่น เพลี้ยอ่อน เพลี้ยแป้ง เพลี้ยไฟ เพลี้ยไก่แจ้ แมลงหวี่ขาว ไรแดง หนอนผีเสื้อ รวมทั้งตัวอ่อน และตัวเต็มวัยของด้วงหรือแมลงปีกแข็ง

- การคัดเลือกและปรับปรุงสายพันธุ์ไม้ผล ต้องมีการคัดเลือกกิ่งพันธุ์ดี ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้ ๑) ต้องเป็นกิ่งพันธุ์ที่ปราศจากโรคและแมลงศัตรูพืช ซึ่งไม้ผลบางชนิดอาจมีเชื้อโรคติดต่อมาทางกิ่งพันธุ์ได้ ๒) ควรเป็นกิ่งพันธุ์ที่มีอายุไม่เกิน ๑ ปี หากกิ่งพันธุ์มีอายุมากจะทำให้รากทะลุภาชนะทำให้รากคดงอ และเมื่อทำการขนย้ายอาจขาดได้ ๓) ถ้าเป็นกิ่งทาบหรือกิ่งเสียบควรดูรอยประสานของแผลจะต้องเชื่อมสนิทกันดี

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) สับปะรด	พื้นที่ปลูกจำนวน ๓๖,๑๒๕ ไร่ (ไร่-งาน-วา)
๑.๒) อ้อยโรงงาน	พื้นที่ปลูกจำนวน ๘,๑๔๗ ไร่ (ไร่-งาน-วา)
๑.๓) ข้าว	พื้นที่ปลูกจำนวน ไร่ ๒,๘๙๒ ไร่ (ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) บ่อปลา บ่อกุ้ง จำนวน ๑๕๒ ไร่

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) ไก่ไข่	จำนวน ๕๐ ตัว (ตัว)
๓.๒) แพะ	จำนวน ๘๐ ตัว (ตัว)
๓.๓) โคเนื้อ	จำนวน ๑๐ ตัว (ตัว)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้าสับปะรด มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าเตรียมดิน	เป็นเงิน ๒,๗๐๐ บาท/ไร่
๑.๒) ค่าปลูก	เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท/ไร่
๑.๓) ค่าดูแลรักษา	เป็นเงิน ๓๕๐ บาท/ไร่
๑.๔) ค่าเก็บเกี่ยว	เป็นเงิน ๑,๒๕๐ บาท/ไร่
๑.๕) ค่าพันธุ์	เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท/ไร่
๑.๖) ค่าปุ๋ย/สารบังคับดอก	เป็นเงิน ๕,๕๘๕ บาท/ไร่
๑.๗) ค่ายาปราบศัตรูพืช/วัชพืช	เป็นเงิน ๑,๒๕๐ บาท/ไร่
๑.๘) ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท/ไร่
๑.๙) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	เป็นเงิน ๔,๖๕๐ บาท/ไร่
๑.๑๐) ค่าเช่าที่ดิน	เป็นเงิน ๕๐๐ บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต ๒๓,๒๘๕ บาท/ไร่	
รายได้	๔๗,๕๐๐ บาท/ไร่

๒) สินค้าอ้อยโรงงาน มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าเตรียมดิน	เป็นเงิน ๗๕๐ บาท/ไร่
๑.๒) ค่าปลูก	เป็นเงิน ๑,๒๐๐ บาท/ไร่
๑.๓) ค่าดูแลรักษา	เป็นเงิน ๑,๕๐๐ บาท/ไร่
๑.๔) ค่าเก็บเกี่ยว	เป็นเงิน ๑๒,๕๐๐ บาท/ไร่
๑.๕) ค่าพันธุ์	เป็นเงิน ๒,๔๐๐ บาท/ไร่
๑.๖) ค่าปุ๋ย	เป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาท/ไร่
๑.๗) ค่ายาปราบศัตรูพืช/วัชพืช	เป็นเงิน ๑,๓๐๐ บาท/ไร่
๑.๘) ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	เป็นเงิน ๔๐๐ บาท/ไร่

๑.๙) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	เป็นเงิน ๖๕๐ บาท/ไร่
๑.๑๐) ค่าเช่าที่ดิน	เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต ๒๓,๗๐๐ บาท/ไร่	
รายได้ ๓๔,๘๐๐ บาท/ไร่	

๒) สินค้าข้าว มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าเตรียมดิน	เป็นเงิน ๙๐๐ บาท/ไร่
๑.๒) ค่าปลูก	เป็นเงิน ๕๐ บาท/ไร่
๑.๓) ค่าดูแลรักษา	เป็นเงิน ๕๐ บาท/ไร่
๑.๔) ค่าเก็บเกี่ยว	เป็นเงิน ๖๐๐ บาท/ไร่
๑.๕) ค่าพันธุ์	เป็นเงิน ๓๒๐ บาท/ไร่
๑.๖) ค่าปุ๋ย	เป็นเงิน ๗๐๐ บาท/ไร่
๑.๗) ค่ายาปราบศัตรูพืช/วัชพืช	เป็นเงิน ๗๐ บาท/ไร่
๑.๘) ค่าวัสดุอื่นๆ น้ำมันเชื้อเพลิง และค่าซ่อมแซมอุปกรณ์	เป็นเงิน ๔๐๐ บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต ๒,๙๙๐ บาท/ไร่	
รายได้ ๔,๙๐๐ บาท/ไร่	

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

- ๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ พริก, กระเทียม
เฉลี่ยรายได้วันละ ๒,๐๐๐ บาท/วัน
- ๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ กลัวยี่ไข
เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๑๐,๐๐๐ บาท/สัปดาห์
- ๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ กลัวยี่ไข, พริก
เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๕๐,๐๐๐ บาท/เดือน
- ๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ เผือก, พริก, ข้าวโพด, มะนาว, มะม่วง
เฉลี่ยรายได้ปีละ ๓๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

- ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง
 - ได้รับความรู้และเทคนิคใหม่ๆ ศพก. เป็นแหล่งเรียนรู้ที่รวบรวมองค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ด้านการเกษตรที่ทันสมัย เกษตรกรสามารถเรียนรู้และนำไปปรับใช้ในการผลิตของตนเองได้
 - การเพิ่มผลผลิต การนำความรู้ที่ได้รับจาก ศพก. มาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงวิธีการเพาะปลูก การจัดการศัตรูพืช และการดูแลรักษาพืช จะช่วยเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของสินค้าเกษตรได้

- การลดต้นทุนการผลิต การเรียนรู้เทคนิคการลดต้นทุน เช่น การใช้ปุ๋ยหมัก การใช้สารชีวภัณฑ์ หรือการจัดการดินอย่างเหมาะสม จะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการผลิตสินค้าเกษตรได้
- ประโยชน์ที่เกิดเกษตรกรรายอื่น
 - เป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยี เกษตรกรสามารถเข้าถึงความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ด้านการเกษตร การจัดการแปลง การลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิต การแปรรูป และการตลาด
 - สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ง่าย ได้รับการอบรมพัฒนาศักยภาพจากการบูรณาการของหน่วยงาน

- มีการเชื่อมโยงศูนย์เครือข่าย ศพก. ได้แก่ ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มต่าง ๆ และกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ในพื้นที่อำเภอหนองหญ้าปล้อง ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรต่าง ๆ

- ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ
 - ลดรายจ่าย สร้างรายได้ให้ชุมชน สร้างงาน สร้างเงิน สนับสนุนการเกิดอาชีพในชุมชน
 - มีการรวมกลุ่ม ร่วมมือร่วมแรงกัน เกิดความสามัคคีในชุมชน
 - เกษตรกรในชุมชนมีสุขภาพที่ดีขึ้น เนื่องจากการลดการใช้สารเคมี
 - มีการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรของชุมชน จากการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ
 - หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน ศพก. ทั้งด้านองค์ความรู้ งบประมาณ และการเชื่อมโยงเครือข่าย ทำให้การทำงานเพื่อเกษตรกรมีความเป็นเอกภาพ และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

- ประโยชน์ที่เกิดกับภาคเกษตรในพื้นที่
 - ลดการใช้สารเคมี ทำให้เกษตรกรเกิดการปรับเปลี่ยน ใช้สารชีวภัณฑ์และปุ๋ยอินทรีย์ สามารถลดต้นทุนการผลิตได้
 - เกิดจิตสำนึกการรักษาสິงแวดล้อมในชุมชน การดูแลสุขภาพของผู้บริโภค โดยผลิตและจำหน่าย สินค้าเกษตรปลอดภัยส่งตรงถึงผู้บริโภค

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสິงแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

- มีการนำเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในพื้นที่ทำปุ๋ยหมัก มีการหมุนเวียนทรัพยากรให้กลับมาใช้ใหม่เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นการลดปริมาณของเสียที่เกิดขึ้นให้เหลือน้อยลงอีกทั้งเพื่อลดปัญหามลพิษต่าง ๆ จากการกำจัดของเสีย
- เป็นศูนย์ที่มีการจัดการศัตรูพืชด้วยการใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี และจะใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งเป็นการทำการเกษตรที่สอดคล้องกับระบบนิเวศ ลดการใช้สารเคมีที่มีผลเสียกับสิ่งแวดล้อม หรือใช้ในปริมาณที่เหมาะสมในการส่งเสริมการเจริญเติบโตของพืช และป้องกันกำจัดศัตรูพืชเพื่อไม่ให้กระทบกับสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ เช่น การปลูกพืชบำรุงดิน ปุ๋ยพืชสด สารชีวภัณฑ์ (เชื้อราไตรโครเดอร์มา เชื้อราบีวเวเรีย) ปุ๋ยหมักชีวภาพ น้ำหมักปลา หรือปุ๋ยหมัก ทดแทนปุ๋ยเคมี และสารเคมีเพื่อลดการเกิดปัญหาสารพิษตกค้างในดิน และร่างกาย

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

การทำเกษตรสามารถมีประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้หลายประการ เช่น การลดการใช้สารเคมี, การฟื้นฟูดิน, การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ, และการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน การทำเกษตรแบบยั่งยืนยังช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และส่งเสริมการกักเก็บคาร์บอน โดยมีประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในการทำเกษตร ดังนี้

- การลดการใช้สารเคมี : การทำเกษตรแบบยั่งยืนส่งเสริมการลดหรือเลิกใช้ปุ๋ยเคมีและสารกำจัดศัตรูพืช ซึ่งช่วยลดมลพิษในดิน น้ำ และอากาศ และยังช่วยปกป้องสุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภค
- การฟื้นฟูดิน : การใช้ปุ๋ยหมัก การปลูกพืชบำรุงดิน และการใช้ปุ๋ยพืชสด เป็นการช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ปรับปรุงโครงสร้างดิน เพิ่มความสามารถในการอุ้มน้ำ และลดการพังทลายของดิน
- การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ : การส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลายชนิด การปลูกพืชหมุนเวียน และการสร้างแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติในพื้นที่เกษตรกรรม ช่วยเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพและรักษาสมดุลของระบบนิเวศ
- การจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน : การทำเกษตรแบบอนุรักษ์ เช่น การปลูกพืชคลุมดิน การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดการน้ำชลประทานอย่างเหมาะสม ช่วยลดการใช้น้ำ ลดการสูญเสียน้ำ และป้องกันการชะล้างหน้าดิน

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอหนองหญ้าปล้อง มีข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่ อำเภอหนองหญ้าปล้อง เพชรบุรี รวมถึงชนิดของพืชที่ปลูกเป็นหลัก ฤดูกาลที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร สภาพดิน และปัญหาทางการเกษตรที่เกษตรกรในพื้นที่มักประสบ เช่น ศัตรูพืช หรือภัยธรรมชาติ นอกจากนี้ ยังรวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับตลาดรับซื้อผลผลิต และแหล่งเงินทุนสนับสนุนการเกษตรในพื้นที่ ไว้ประจำที่ศูนย์ เพื่อให้เกษตรกรสามารถติดต่อขอคำแนะนำ และความรู้จาก ศพก. ในพื้นที่ได้

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

- หน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่สามารถเข้ามาใช้สถานที่เพื่อจัดฝึกอบรม และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ
- เป็นจุดที่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ ฯ ได้ตามบทบาท หน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน ในการถ่ายทอดความรู้และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งให้บริการและ

สนับสนุนปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เข้าถึงปัจจัยการผลิต ลดความเสี่ยงในการบริหารจัดการ และให้เกิดความเข้มแข็งของเกษตรกร ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกับเกษตรกรต้นแบบ ได้รับความร่วมมือการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคีเครือข่าย ทั้งในหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สถาบันการเงิน สถาบันการศึกษา ตลอดจนภาคเอกชน

- การรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเข้ารับฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านการเกษตรต่าง ๆ ทั้งการพัฒนาพันธุ์ การขยายพันธุ์พืช การปรับปรุงบำรุงดิน การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวให้กับนักศึกษาเพื่อที่จะได้เรียนรู้และเป็นโอกาสที่จะได้นำความรู้และทฤษฎี ไปประยุกต์ใช้ และสร้างองค์ความรู้ทางการเกษตร

- เป็นวิทยากรรับเชิญมาบรรยายในหัวข้อ การจัดการพืชไร่ และไม้ผล ด้วยหลัก physiology ให้กับนักศึกษา ที่สาขาเทคโนโลยีการเกษตร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีบทบาทสำคัญในการให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหของเกษตรกรในพื้นที่ โดยทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้และให้บริการข้อมูลข่าวสาร รวมถึงเป็นจุดประสานงานระหว่างเกษตรกรและหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) การให้คำปรึกษาแนะนำ ศพก. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการผลิตสินค้าเกษตร การจัดการศัตรูพืช การใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างถูกต้อง และการปรับปรุงวิธีการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- ๒) เป็นแหล่งเรียนรู้ ศพก. จัดกิจกรรมให้ความรู้และฝึกอบรมเกษตรกรในด้านต่างๆ เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การทำปุ๋ยอินทรีย์ และการวิเคราะห์ดิน

๓) การให้บริการข้อมูลข่าวสาร ศพก. เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรที่ทันสมัยและครอบคลุม ช่วยให้เกษตรกรเข้าถึงข้อมูลที่เป็นต่อการตัดสินใจ

๔) รับเรื่องร้องเรียนและแก้ไขปัญหา ศพก. ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของเกษตรกรในการรับเรื่องร้องเรียนและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร

- ศพก. เป็นจุดศูนย์กลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิต การตลาด การจัดการศัตรูพืช และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- มีการจัดทำแผ่นพับ โปสเตอร์ และสื่ออื่น ๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้และข้อมูลข่าวสารแก่เกษตรกร

- มีการใช้ช่องทางเครือข่ายต่าง ๆ เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มต่าง ๆ และกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ในพื้นที่อำเภอหนองหญ้าปล้อง เพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร

การให้บริการด้านวิชาการเกษตร

- ศพก. เป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่
- มีการจัดอบรม สัมมนา และเวทีต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้และคำแนะนำแก่เกษตรกร มีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การจัดการศัตรูพืช และอื่น ๆ.

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้สร้างศูนย์เรียนรู้ ฯ เพื่อเป็นกลไกการถ่ายทอดความรู้ที่จำเป็นสู่เกษตรกร สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ผ่านศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ซึ่งหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องร่วมกันนำองค์ความรู้ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ๆ มาผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสินค้าหลัก และเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ เกิดองค์ความรู้ที่เกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ช่วยให้เกษตรกรนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ สามารถขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร เกิดการผลิตที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งเกษตรกรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕ ที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้จาก ศพก. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาต่อยอดในแปลงของตนเองได้ ดังนี้

กิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรผู้นำ

- ในปี ๒๕๖๖ เกษตรกรเป้าหมาย คือ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวไร่ ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี โดยเกษตรกรได้รับความรู้ในด้านการบริหารจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช การจัดการศัตรูพืชโดยใช้สารชีวภัณฑ์ (ผลิตเชื้อราไตรโครเดอร์มา) เพื่อใช้ในการป้องกันกำจัดโรคพืช เกษตรกรที่ผ่านการอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ตามความเหมาะสมในพื้นที่สวนของตนเอง

เกษตรกรที่ผ่านการอบรมนำเมล็ดพันธุ์ข้าวไร่ (แห้ง) มาคลุกเคล้ากับไตรโครเดอร์มา แล้วฝังสักครู่ก่อนนำไปหว่าน ซึ่งช่วยลดการเกิดโรคในข้าว อย่างเช่น โรคเมล็ดด่าง โรคกาบใบแห้ง โรคกล้าเน่า และโรคกาบใบเน่าได้ ด้วยเหตุนี้การใช้ไตรโครเดอร์มา จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยเพิ่มผลผลิตอย่างมีคุณภาพ ทั้งยังปลอดภัยกับเกษตรกรและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

- ในปี ๒๕๖๗ เกษตรกรเป้าหมาย คือ เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ ตำบลท่าตะคร้อ อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี โดยเกษตรกรได้มีการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ การจัดทำข้อมูลแผนการผลิต ต้นทุนการผลิต และได้รับความรู้ด้านการจัดการดินและปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ การสาธิตการผสมปุ๋ยไว้ใช้เอง และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกล้วยไข่

เกษตรกรที่ผ่านการอบรมนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปพัฒนาแปลงของตนเอง โดยการพัฒนาการปลูกกล้วยไข่ต้นเตี้ย เพื่อลดปัญหาภัยธรรมชาติ (วาตภัย)

- ในปี ๒๕๖๘ เกษตรกรเป้าหมาย คือ เกษตรกรผู้ปลูกชะอม ตำบลท่าตะคร้อ อำเภอนองหญ้า ปล้อง จังหวัดเพชรบุรี โดยเกษตรกรได้มีการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ เรียนรู้การทำบัญชีครัวเรือน และวางแผนการผลิตสินค้าเกษตร ทำให้สามารถบริหารจัดการต้นทุนและรายได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกรใน ศพก. เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำความรู้และเทคโนโลยีไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอนองหญ้าปล้อง ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่ ซึ่งเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้การผลิตสินค้าเกษตรในชุมชน ให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในพื้นที่ โดยสามารถเรียนรู้จากของจริง และนำไปปฏิบัติได้ มีหลักสูตรการเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ และการบริการข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ สถานที่ที่พร้อมที่เกษตรกรสามารถมาเรียนรู้ได้ตลอดเวลา เนื่องจากศพก. อยู่ในพื้นที่ จึงรับทราบปัญหาความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และตรงต่อความต้องการ รวมทั้งมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาบริการความรู้ตามบทบาท/ภารกิจ ของแต่ละหน่วยงาน อีกด้วย

- เป็นแหล่งเรียนรู้แบบบูรณาการจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเข้ามาสนับสนุนด้านความรู้ วิชาการ และปัจจัยการผลิต ตามบทบาท/ภารกิจ ของแต่ละหน่วยงาน

- เป็นแหล่งเรียนรู้เทคโนโลยีการเกษตร มีหลักสูตรการเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ และการบริการข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่
- มีการบริการทางการเกษตร เช่น การตรวจวิเคราะห์ดินเบื้องต้น การวัดค่าความเค็มของน้ำ เป็นต้น
- มีการรับแจ้งปัญหาด้านการเกษตร ให้คำแนะนำกับเกษตรกร และประสานงานผ่านไปยังหน่วยงานผู้รับผิดชอบงานแต่ละด้าน

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

ประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาศูนย์เรียนรู้ฯ ให้มีประสิทธิภาพ โดยมีหน้าที่ ดังนี้

- ๑) ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ด้าน ศพก.
- ๒) ประชุมร่วมกันเพื่อจัดทำแผนการดำเนินงานและแนวทางในการพัฒนา ศพก.
- ๓) จัดทำแนวทางการพัฒนาและแผนการดำเนินงานเครือข่าย ศพก.
- ๔) ขับเคลื่อนการดำเนินงาน และการให้บริการของ ศพก.
- ๕) ให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรแก่สมาชิกและเกษตรกรทั่วไป
- ๖) ถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกและเกษตรกรทั่วไป
- ๗) ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาให้กับสมาชิกโดยตรง
- ๘) ประชาสัมพันธ์ในการดำเนินงานของ ศพก.
- ๙) เปิดโอกาสให้หน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาเข้ามาทำวิจัยในศูนย์เรียนรู้ฯ

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน
ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานของ ศพก. (ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร) มาจากการเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาภาคการเกษตรและชุมชนเกษตร โดยเฉพาะการเป็นแหล่งเรียนรู้ ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้เกษตรกรสามารถนำไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้เกษตรกรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน. นอกจากนี้ ศพก. ยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และชุมชนโดยรวม

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- ดำรงตำแหน่งสารวัตรกำนัน ตำบลหนองหญ้าปล้อง อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี
- ประธานศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตร (ศพก.) ของกรมส่งเสริมการเกษตร
- เற்றுญิกศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตร (ศพก.) จังหวัดเพชรบุรี
- ประธานศูนย์เรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- ประธานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน(ศจช.) ตำบลหนองหญ้าปล้อง อำเภอหนองหญ้าปล้อง

จังหวัดเพชรบุรี

- ประธานอาสาสมัครฝนหลวงภาคใต้ของอำเภอหนองหญ้าปล้อง
- คณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำ ตำบลหนองหญ้าปล้อง อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี
- ปราชญ์ กอ.รมน. (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

- เข้าร่วมกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน/ตำบล
- เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาทำความดี
- ร่วมบริจาคทรัพย์เพื่อบำรุงและพัฒนาโรงเรียนบ้านหนองไผ่ ตำบลหนองหญ้าปล้อง

อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

- ร่วมสนับสนุนอุปกรณ์กีฬาแก่โรงเรียนบ้านหนองไผ่ ตำบลหนองหญ้าปล้อง

อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

- เข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหญ้าปล้อง อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“ถ้าไม่ลงมือทำ ก็ไม่ประสบความสำเร็จ” เป็นความจริงที่สะท้อนถึงสำคัญของการกระทำให้การบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ในชีวิต การมีความคิดหรือความฝันที่ดีเพียงใด หากไม่ได้ถูกนำไปปฏิบัติ ก็จะไม่เกิดผลลัพธ์ใด ๆ การลงมือทำเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการเปลี่ยนความคิดให้กลายเป็นความสำเร็จ

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- นางสาววันวิสาข์ พวงสั้น ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
- นายจิรยุทธ หงษา ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

เทคนิคการถอดบทเรียนถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอหนองหญ้าปล้อง ใช้เทคนิคการทบทวนหลังปฏิบัติการ (After Action Review – AAR) ซึ่งเป็นการทบทวนว่า เกิดอะไรขึ้นบ้างจากการทำงานที่ผ่านมา ทำไมถึงเกิดผลเช่นนั้น และหากว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ดีเราจะรักษาจุดแข็งไว้ได้อย่างไร และจะปรับแก้ไขจุดอ่อนของเราได้อย่างไร ซึ่งเทคนิคนี้จะทำให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการถอดบทเรียนได้เรียนรู้จากความสำเร็จและความล้มเหลวไปพร้อมกัน

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

อยากให้หัวข้อของการถอดบทเรียนน้อยกว่นี้ เนื่องจากบางหัวข้อคล้ายคลึงกัน และหากวัตถุประสงค์ของการถอดบทเรียนไม่ชัดเจน จะทำให้การดำเนินงานไม่ตรงประเด็นและได้ข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน

ภาคผนวก

[illegible]

ทำเนียบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

